

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utczá 348 szám</p>	<p>Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél íven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény inté- zendő, Fűvészkert utczá 1080.</p>
--	---	---

A m.-szigeti lyceum és az államsegély.

Nincs hazánkban iskola, melynek eleitől fogva oly sajtósági helyzete lenni volna, mint a szigetinek. Az egyház kebelén születve ugyan, de nagyjából erdélyi fejlődési személyek és főurak által istápoíva és nagyra nevelve, egyszer az egyház, másszor a szigeti nemesség megint másszor maga a megye volt gondozója és fenntartója. Sem az erdélyi, sem a tiszántúli superintendenciával szorosabb kapcsolatban soha nem állott; s e miatt történt az, hogy mind a kető által csaknem teljesen magára lőn hagyatva s a legujabb időkig nem is formáit hozzá jogot sem egyik, sem másik.

Ha valamely intézetet, ugy ezt igazán egyesek buzgósága tartotta fenn, — és akkor is, midőn a múlt század elején 1700—1713-ig a megye pátronatusa alatt állott, egyesek törekvésének lehet tulajdonítani, hogy az a megye közbirtokává, közkincsévé tétetett

És ez egyeseket első sorban mindig az a nemes eszme lelkesítette, hogy az országnak e távoli szögletében, a legnagyobb részt oláhok és oroszok lakta megyében, — legyen a magyar nemzetiségnek és kulturának egy erős védbástyája. Mig más, különösen magyar vidékeken a prot. vallási buzgóság s tudomány-szeretet szülte az egyes tanintézeteket, — addig itt, bátran el lehet mondani, a nemzetiségi érzés s fajfenntartási ösztön birt praeponderans sullyal az illetők lelkében. — Mivel pedig a régebbi időben e tájon csak ref. vallásu magyarok laktak, igen természetes, hogy az intézet sem lehetett más, mint református jellegű.

Hogy mint ilyen, magyar nemzetiségi és kulturális, valamint felekezeti missióját is ez iskola híven betöltötte, — bizonyítani felesleges. Különösen az előbbire nézve profétia nélkül el lehet mondani, hogyha ez iskola nincs, magyar nemzetiségünknek alig volna most némi nyoma e megyében.

Ha a békési gymnasium is a nemzetiségi missióra hivatkozik az államsegély igénybe vételére nézve, mennyi-

vel inkább hivatkozhatik arra e mi intézetünk, mely kisedded oazist képez a körös-körül csapongó idegen áramlatok közepette s mely azonkívül erős és népes egyházközségre sem támaszkodhatik s jövedelmei az örvendetes népességből származó mintegy 4000 frt tandíj beszámításával is, kétharmadrészben sem fedezik a kellő niveaura emelkedés által megkívánt szükségleteket.

Bizonytal ha valahol itt lehet és kell kivételt tenni az autonomia egy kis részének feláldozásában, és az államsegély igénybe vételében magyar állami, nemzetiségi, kulturális s épen felekezeti szempontból is. Mert higyjék el az illetők, hogy sokkal többet fog érni az államsegély melletti k. k. akadály, mint az a nélküli autonomia: mely utóbbi ép lesz ugyan, de féltő, hogy nem lesz mire alkalmazni akkor, ha iskolánk jelentéktelenné zsugorodik össze, vagy épen elbukik a kor és törvények követelményeinek megfelelni képtelensége s az ellenséges viszonyok és törekvések sulya alatt.

És most két dologra kívánok észrevételt tenni.

Az egyik a convent azon eljárása, melynélfogva ugy látszik, az egyes iskoláknak az államkormányval kötendő szerződéseit a saját végeldöntése alá akarja bocsátani. Hát nem helyesebb lett volna-e egyszerűen azt mondani ki, hogy az ilyen szerződések végleges megerősítése az illető egyházkerületek bölcs belátására bízatik. Mert ugyan mi lesz a sorsa az előbbi processus folytán egy ilyen szerződésnek? Az, hogy mikor áttétetik az ügy az illető tanintézettől vagy a kormánytól a superintendenciához, ez tanulmányozás végett áttetesi a tanügyi bizottsághoz, a tanügyi bizottság ismét áttetesi a superintendenciához, ez aztán felterjeszti a conventhez, a convent kiadja véleményezést végett a jogügyi bizottsághoz, ez megint áttetesi a conventhez, a convent valószínűleg ismét a superintendenciához s így tovább in infinitum, mig egyszer megszólal a halálharang a kérelmező intézet felett. Valóságos taposó malom ez. Ezen a processuson évek kívántatnak, mig egy ilyen ügy végeldöntés alá jut, bármily kívánatos lenne különben annak minél sietőbb ilyen vagy amolyan megol-

ása. Miért kitenni az illető tanintézeteket ennek a rémitően hosszadalmas eljárásnak és az aggasztó várakozásnak? Avagy ha a felsőbb forumok egyáltalán nem akarják az államsegély igénybe vételét, nem bölcsőbb volna-e határozottan kimondani, hogy mivel elvileg ellenzik, minden áron és minden körülmények közt meggátolni igyekeznek azt a mutatkozó szükségletek fedezésére megteremtik a kellő kuforrásokat önmagok.

Másik a f. évi február hóban tartott egyházkerületi tanügyi bizottsági gyűlésnek azon kijelentése, hogy „a szigeti lyceum pártfogóságának az államsegély kérése körül tanusított, a convent határozatának meg nem felelő eljárását nem helyesli.“ Hogy lyceumunk pártfogósága úgy járt el, a hogy eljárt, tette ezt véleményem szerint:

1) tagadhatatlanul most is sok tekintetben fennálló kivételes helyzetének tudatában.

2) időnyerés végett,

3) azon véleményben, hogy az ügy jóváhagyás végett úgyis áttétetik a superintendentiához,

4) abban a gondolatban, hogy a conventnek nem határozási, hanem csak véleményadási joga van.

És ez természetes és jogos eljárás volt; mert az ide vonatkozó középiskolai törvények értelmében, a nélkül hogy autonomicus szervezetünket legkevésbé csonkítani akarta volna, józan ész szerint úgy okoskodott, hogy a fenntartó hatóság (t. i. pártfogóság) megköti előzetesen a szerződést, a superintendentia pedig, mint felekezeti főhatóság megerősíti vagy elveti azt.

Géressi Imre.

(Vége köv.)

A „családkönyv ügyében“ czimű cikkhez.

Ha nem is nagyon sok, de még is annyi felől lettem hivatalolt cikkem közzététele óta a családkönyv ügyeért érdeklődő lelkész társaim által, eme kérdéssel keresve meg, „mily eljárást követtem, s mily módot alkalmaztam családkönyvem készítésénél,“ hogy minden megkeresésre külön-külön feleletet adnom nem lehetvén: kénytelen vagyok a nyilvánosság utját választani, s a mélyen tisztelt szerkesztő urat soraim — illetőleg válaszom fölvetelére tisztelettel megkérni.

Családkönyvem készítésénél első volt, mit tettem: a betűsoros mutató könyv megkészítése. 1830-tól fogva házasságra lépett, vagy törvénytelen viszonyból családot alkotott felek nevét szedtem időszerinti sorrendbe. — A sorszámot — a dolog természete szerint — minden betűnél elől kezdettem.

Betűsoros könyvem ivrét nagyságu; — minden lapon 20 vonal van; — s minden lap két oszlopra oszlik s így egy lapon 40 család van bejegyezve; mintázata ilyen:

Folyó szám	n e v e k
1.	Szemes József — Király Sára
2.	Szél Mihály — Fodor Katalin
3.	Szoboszlai Mihály 1 Gera Katalin 2 Tokaji Erzsébet
4.	Szönyi István — Balogi Zsuzsánna
	stb. stb.

Folyó szám	n e v e k
21.	Szabó János — Fekete Erzsébet
22. Szirbik Sára
23.	Szilágyi János 1 Batka Sára 2 Vigh Anna
24.	Szentmiklósi László 1 Balog Sára 2 Kovács Ilona
	stb. stb.

A betűsoros mutató könyv elkészülte után kezdettem meg a családivék sorszám alá vételét, minden családivnek azt a sorszámot adva, mely alatt a betűsorba beiktatva volt. — Ezután fogtam a kidolgozás munkájához, és azt csoportosítás mellett, vagy is akként készítettem, hogy az egynevű családok (Ács, Faragó, Kardos, Simon) ivateit, ha e néven 30—40-nél több nem volt mindig együtt s egyszerre; — a kisebb s ritkább nevű családok közül 5—6 rokonhangzású családot (Bakó, Bakos, Baki, Baksa, Baktai, Bácsai) összefogva; — a széles kiágazású családoknál pedig (Kis, Nagy, Szabó, Varga) keresztség név szerint elkülönítve teljesítettem a munkálatot.

Először a keresztelési anyakönyveket vettem föl — s ezek betűsorosából mindég azon család — családok — vagy családtag nevét keresve csak, melynek, melyeknek, vagy kinek — most jelzett elbánási módom szerint — családive munkába volt véve, s minden születési esetet az illető családivbe beiktattam. Ezután a halotti betűsoros könyvek igénybe vételével a halotti anyakönyvekből végeztem az elhalások bejegyezhetésére hasonló műveletet. A házasságra lépett, vagy törvénytelenül családot alkotott egyének melyik családból lett kiszármazásának, így a vonatkozási számok biztos megállapíthatásának céljából pedig, a hűveinkkel való minden érükközési alkalmat, különösen a házasságralépés jelentkezéseinek alkalmát mindenkor a leg gondosabbnál fölhasználtam arra, hogy saját és rokonaik családjáról az általok ismert adatokat munkálatom kiegészíthetése céljából megnyerhessem, följegyezzem és család ivateimbe iktathassam.

Ezen elbánási módomon kívül munkálatom könnyítésére jelentékeny tényezőül szolgáltak — mint fentebbiekből már kiviláglik — a keresztelési — halotti és esketési betűsoros anyakönyvek, melyek elseje egyházunkban 1790 — második és harmadika pedig 1800-ik évtől kezdve elkészítve van; — továbbá: a halotti anyakönyvek vezetésénél egyházunkban 1856. év óta gyakorlatba vett azon módozat, hogy a gyermekek elhalásánál az apa neve mellett mindenkor az anya neve is bejegyeztetik halotti anyakönyvünkbe:

s végezetre azon esemény, hogy itt, a Nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministeriumnak a hadügyminiszterrel egyetértőleg 1868. évben 2016. sz. a. kelt intézvénye értelmében, melyben az elhalásoknak a születésekről vezetett anyakönyvbe leendő beiktatását elrendeli, minden 1853. óta és így a most használatba levő anyakönyvivek behozatala óta született — időközben elhalt — gyermekek elhalása a kereszteleési anyakönyvek „észrevételek rovatába pontosan bevezetve van, s ekként 1853. óta a családkönyvek készítéséhez megkívánható csaknem minden adat ezekben feltalálható. S ez igen nagy előny.

A halotti anyakönyv említett kezelési módozatának szükségessége pedig indokolva van az által, hogy itt némely — különösen a Nagy, Kis, Szabó, Jó, Gera és Varga nevű nagyszámú családokban egy és ugyanazon keresztség néven igen sok családapa, például Nagy István 56 van — s két Nagy Istvánnak vagy más ilyen hasonló nevű apának egymáshoz közel időben született hasonló nevű gyermekének elhalását az illető család ivére biztonszággal bejegyezni semmiképen nem lehetne, ha az anya neve utbaigazitóul s kalauzul nem szolgálna. Ezért ezen eljárás minden, de kiváltképen a nagyobb egyházak halotti anyakönyvei vezetésénél felette igen ajánlatos és figyelemre méltó.

Feladatomban megoldásában nehézséget — annyira a mennyire — csak az előnévvel bíró családok családiveinek megkészítése okozott, milyenek habár nem felette nagy számmal de még is néhányan — vannak egyházunkban. Ilyenek: Bálint Nagy; Czeglédi Nagy; Debreczeni Nagy; Dancsó Nagy; — Daru Nagy; Sima Nagy; — továbbá Csikós Kis; Csanzó Kis; Csinó Kis; Kaszap Kis; — ismét Czitek Szabó; Hamvai Szabó; Kutasi Szabó; Kanász Szabó; Sári Szabó családok. Ilyen előneves családok ivaik készítésére kiválóbb gondot és figyelmet kellett fordítani és pedig azért, mert az ily családok nevei négyféle variációban fordulnak elő az anyakönyvekben, amennyiben vagy teljes elő- és családnévvvel, vagy csak előnéven, vagy egy betűre rövidített előnévvel, vagy végre csak családnéven vannak be-mondva és beírva, például: Czeglédi Nagy — vagy Czeglédi, vagy Cz. Nagy — vagy Nagy néven. — Ilyen előnevek azonban csak a nagy elterjedésű széles kiágazású azon családoknál vannak jobbra használatban, melyeket például fölemlítettem volt, t. i. a „Nagy“ „Kis“ és „Szabó“ családoknál, kik közül az elsőből 241, a másodikból 294, a harmadikból 283 családfő alkotott egyházunkban 1830. óta mai napig családot.

Ezen családok ivaik elkészítésénél is a családjánya neve igazított el.

Szöllösi Antal, ref. lelkész.

(Vége köv.)

Suum cuique.

(Vége.)

2. A szöveg kérdése. Menthetetlennek czimeztem birálatomban K. T. K. tisztelt barátom azon eljárását, hogy néhány egyházi beszéde — és pedig, mint maga is írja, homíliaja — előtt nem olvasta fel az annak alapul szolgáló textust, hanem annak otthoni elolvasására szólította fel

hallgatóit. A maga ügye melletti apologiájában védi eljárását, de, engemet legalább, meggyőzni nem tudott s különben is e kérdésnél nem akarja minden áron a maga igazát vitatni. Hivatkozik Vinet-re, „aki még azt is megengedi, hogy szöveget mellőzve predikáljunk.“ Ugy van, azt mondja ugyanis Vinet homilétikája első részének a szövegről szóló harmadik szakaszában, azt mondja mindjárt az első sorokban: „én nem tartom a katedrai beszédre nézve lényeges dolognak a textus használatát. Nem is lényeges az valójában, mert az egyházi beszédet nem a textus használata teszi keresztyénivé, hanem a hitszónok szelleme.“ Tökéletesen igaz, én is így gondolkozom és tanítok e tárgyról. De tovább menve, Vinet a textusnak hasznos voltáról beszélvén, azt mondja: hogy szükségessé teszi a szöveg használatát annak egyetemesen elfogadott volta, úgy hogy annak eltörlése erős rázkódást idézne elő az egyházban; szükséges az azért, mert untalan figyelmezteti a hallgatókat és magát a hitszónokot is, hogy ez utóbbi Isten igéjének szolgája; majd a harmadik pont alatt még több szempontból is hangsúlyozza ugyan ő annak szükséges voltát, de ezeket nem írom már ki, hiszen K. T. K. tisztelt barátom is „elengedhetetlennek“ tartja azt. Miért engedte hát mégis el? Azért, mondja ő, mert a gyülekezetre nézve fárasztó és czélszerűtlen is lett volna a hosszú szöveget fennállva hallgatni végig. De hát, kérem, hol van az megírva, hogy a gyülekezetnek mindenáron állva kell egy hosszú szöveget is végighallgatnia?! A mi egyházunk kultuszából vehetünk praecedent arra, hogy ilyen esetben is bizton leülésre szólíthatjuk fel a gyülekezetet. Kátémagyarázatok alkalmával, míg a szónok olvassa az urnapi kérdéseket és feleleteket — és pedig akkor ez a szöveg — a gyülekezet már ülve hallgat. Vagy ha ez még nem volna elegendő, ekklatáns bizonyosság lehet az én ügyem mellett azon debreczeni szokás, hogy mikor nagypénteken délelőtt és délután a lelkész Máté evangéliomának Krisztus szenvedésére vonatkozó 26 ik, illetőleg 27-ik részét olvassa, a gyülekezet e hosszú részeket ülve hallgatja. De hát czélszerűtlen lett volna mégis ezzel tölteni az időt, mondja tisztelt ellenvéleményesem, „hiszen a szövegül használt czimben a három főtárgy (Ruth, Boáz és az aratók) előfordul, tehát van bizonyos támaszpont, melyhez a hallgató fűzheti gondolatait,“ majd azután igen szépen mondja, hogy „a szentírásbeli hely, ha azt mint szöveget tekintjük, zászoló, mely az eszmét fejezi ki, melyért lelkesülünk.“ Szép és tökéletesen igaz mondás, de ezen homiliáknál nem vette azt tekintetbe a t. szerző ur, a mennyiben nem bontotta ki, nem lobogtatta fenn azt a zászlót, mely Ruth asszony könyvének második részében van letéve, hanem, hogy úgy mondjam, csak egy zászlónnyel kezében indult ki a csatamezőre. Egy elrongyolott zászló vihet diadalra, de bizony egy zászlónnyelért senki sem lelkesül. Lényegileg épen olyan ez az eljárás, mintha a magvetőről szóló példázat felett akarván predikálni, ezt venném föl, vagy jelenteném ki szövegem gyanánt: Isten igéje. A K. T. K. t. barátom textusa nem fejez ki semmi eszmét, pedig a szövegnek mondani kell valamit.

Sulyosbitja a tévedést nézetem szerint az, hogy azon egyházi beszéd homília, és pedig, szívesen elismerem, igen jó homília. A homília azonban nem egyéb levén, mint művésziesebb alakban dolgozott gyakorlati biblíamagyarázat, a mely pedig inkább egészen a textus gondolatain, mint egy, a

szövegből kivont főtételen épül, annál nagyobb szükség van nála az egész szöveg felolvasására.

Igaza van K. T. K. tisztelt barátomnak abban is, hogy „mondunk mi nagyon sok egyházi beszédet szöveg nélkül is, a mennyiben e szélesebb körű fogalom alá esnek esketési beszédeink, a halotti orációk, a sirbeszéddek,“ — de abban épen nincsen igaza, ha eme liturgusi teendőket ama homilétai munkához hasonlítja. Ezen beszédeknek tartalmát nem valami textus, hanem az esketetteknek, a koporsóban, vagy sirban nyugvóknak életkörülményei határozhatják meg egyedül s ha szöveget vennék hozzájuk, a mint a halotti predikációkhoz veszünk is, még ezen szöveg választásánál is amaz életkörülményeknek kellene az elhatározó befolyást gyakorolniok. Hétköznapi s hozzá teszem, bárminemű imádságaink: alkalmával sem veszünk föl, természetesen, szöveget; de erre épen nem is lehetett hivatkozni, hiszen imádságainknak négy tárgya lehet egyedül, nev. Istennek magasztalása, bűneinknek bevallása, a hálaadás és esedezés s ezeknek nem tanítás a céljuk, hanem lelki buzgóságra való indítás. Nem homilétikai rideg §-ok, hanem komoly meggyőződésből vett tiszta indokok vezettek engemet arra, hogy K. T. K. tisztelt barátomnak szövegnélküli, mert ilyen predikálását, ott a hol előjött, menthetetlennek nyilvánítsam.

3. A harmadik, köztünk fenforgó elvi kérdésben sem érzem magamat legyőzve, sőt meg kell maradnom azon állításom mellett, hogy az ilyen tétel: „tartok tőle, hogy ide (a kánaai menyegzőbe, tehát Krisztus társaságába) nem örömet nyit be a gazdag,“ nem való egy keresztyén gyülekezet előtt tartandó predikációba, nem való, ha azonnal, közvetlenül e szavak után meg nem mondjuk, hogy milyen gazdagra akarjuk érteni azt, hogy ő nem szívesen időzik Krisztusnak társaságában. Igenis, mindazon igen érdekes fejtegetések, magyarázatok daczára, melyeket az én kedves barátom e mondása igazolása mellett felhoz, kénytelen vagyok újra mondani, hogy tétele menthetetlen ugy a keresztyén erkölcsstan, mint a homilétika szempontjából. A keresztyén erkölcsstan előtt ugyanis rendkívül fontos kérdés az, hogy micsoda erkölcsi kötelességek háramlanak ugy a gazdagra, mint a szegényre s e célból figyelembe kell vennie ugy a szegényekre, mint a gazdagokra vonatkozó bibliai és specifice ujszövetségi tant s e tudomány a biblia alapján ugy tanítja, hogy különbség van azon ember között, ki nagy anyagi javakkal rendelkezik, de semmi jót nem tesz és azon gazdag ember között, ki gazdagsága mellett lelki javakkal, hittel, igazsággal és jó cselekedetekkel is bővítködik, valamint másoldalról azon szegények között, kik vagy lelki szegények, vagy szegényekként születnek, vagy véletlen szerencsétlenségéből lesznek szegényekké és azok között, kik saját hibájokból esnek a szegénység nyomoruságába. A szegénységet föltétlenül magasztalni, a gazdagságot föltétlenül kárhoztatni nem szabad, a mitől, fejtegetéseiből láthatólag, távol áll az én igen kedves barátom is. Furcsa volna az nagyon, ha azon ifjut, ki Lukács evangyélioma 14-ik részének elbeszélése szerint elvesztegette a maga örökségét és aki nyomoruságos szegénységében „kivánja vala megtölteni az ő gyomrát a moslékkal, melyet esznek vala a disznók,“ tisztább erkölcsi lénynek tartanánk, mint azt a gazdagot, ki jól tartja az éhezőket, öltözteti a meziteleneket, egyszóval a ki egyszersmind minden jó cselekedetekben is gazdag. Ezt nem tanithatta így a mi édes Idvezítőnk!

Igen jól sikerült exegesist adván K. T. K. tisztelt barátom Máté XIX. 23. 24. verseire, ezen sok homiléta által igen nehéznek talált szentirati helyre, azt mondja azután, hogy annak szellemében kell exegétálni azon szavakat is, melyeket én oly erősen megtámadtam. Engedelmet kérek, ama szavak ellen fentartván azon homilétikai elvet, hogy semmi olyat mondani nem szabad, a mi valakinek, vagy tán egész osztálynak, akár csak egy pillanatra is, igazán rosszul eshetik, ez újabb mondás ellenében újra a homilétika emeli föl intó szavát, mikor arra utasít, hogy semmi olyat ne beszéljünk, amit még exegétálni kell. Minden félreérthető mondás a leggondosabban kerülendő az Isten tiszteletének házában.

De elég legyen ezuttal csak ennyi! Ezuttal pusztán, mert a köztünk fenforgott vitakérdések közül a legutolsó, a szegényekre és gazdagokra vonatkozó bibliai tant, mint kiválóan érdekes keresztyén erkölcsstan kérdést, egy külön rövid tanulmányban rövid idő alatt kidolgozom és a nagyt. szerkesztőség engedélyével e becses lap hasábjain közölni is fogom — a ránk jövő 1885-dik év elején. Hogy pedig ilyen későn teszem ezt, annak oka egyáltalában nem az, mintha én e kérdéssel meglehetősen tisztában ne volnék már ma is, hanem az, mert én ugyanezt a kérdést a folyó év elején hittanhallgatóink számára kiadtam ez évre pályakérdés gyanánt — s itt akarok reflektálni a cikkem elején felhozott tánczmesterkedésre — egyáltalában nagyon kívánatos dolognak tartom, ha az ilyen komoly dolgokban, mindenestre az elmélet sorompóin belül, de önálló tanulmányozás alapján dolgoznak a gondozásunk alá bizott theologus ifjak. Ha lesz köztük tán néhány, ki a kitűzött feladattal megbirkózik, azokra is mindenestre érdekes lesz tanárunknak munkáját elolvasniok. — Az ilyen eljárás nem tánczmesterkedés.

Tanulmányomban én is hozzá fogok azon bibliai tételhez szólani, hogy könnyebb a tevének a tü fokán átmenni, mint a gazdagnak bemenni a menyországba s elfogom mondani, hogy e tétel magyarázatánál nem okvetlenül szükséges az ékiratokhoz folyamodni, mert Lood Nugent „Lands Classical and Sacred“ cz. utazási munkája első kötetének 326-dik lapján az van elmondva, hogy Hebronban és kelet sok más városában a város nagykapuja melletti, gyalogos emberek számára készült kiskaput arabul „Esz szum mel Khejât“ névvel nevezik és mint főiskolánk nagy nyelvészeti képzettségű derék széniorával, t. Fiók Károly urral utána járattam, a szum szó Gobius Jakab arab-latin szótára szerint ezt teszi: foramen acus (tűfok), a khejât pedig ezt: acus (tű). Az így nyerhető magyarázat csaknem egészen összevág a K. T. K. tisztelt barátom által adottal s csak azért hoztam ezt föl, hogy megmutassam ama szentirati helynek ékiratok nélkül is elég könnyen megmagyarázhatóságát.

Ha említett tanulmányomat megírom és ujévig megőrzés végett akár az én kedves K. T. K. barátomnak, akár a nagyt. szerkesztőségnek átadom, leteszem nyugodt lélekkel s azon hitben teszem le tollamat, hogy érdekes elvi kérdéseket vitatván, nem vágtuk a levegő eget hiában. Elismerem, hogy erős ellenféllel állván szemben, sokat tanultam tőle s remélem, hogy válaszómmal, mely mindig tárgyilagos akart lenni, őt legkevésbé sem bántottam meg.

Csiky Lajos.

Könyvismertetés.

Hit, Remény és Szeretet könyve az élet kedvező és kedvezőtlen napjaira Imádságok a magyar protestáns nép számára. Csiky Lajos debreczeni ev. ref. hittanártól. Budapest, 1884. nyomatta Horváth Viktor.

E czim alatt jelent meg a napokban azon házi használatra szánt imádságos könyv, melyet e becses lap tisztelt olvasóival megismertetni kívánok.

A könyv, annak tartalmát feltüntető következő öt részre oszlik. I. Rész: *Köznapimádságok*. E részben van reggeli és estve imádság a héthatnapjára, összesen 12. II. Rész. *Ünnepimádságok*, Egyházunk minden ünnepére egy, kivéve a vasárnapot, a melyre reggeli és estve imádság is van. E részbe vannak beosztva — igen helyesen — az urvacsoaraosztás alkalmából otthon, vagy a templomban mondandó imádságok és fohászok. E rész 17 imádságot és 4 fohászt tartalmaz. III. Rész. *Az élet különböző foglalkozásaiban és viszonyai között mondandó imádságok*. Tartalmaz e rész az élet minden viszonyait lehetőleg felölelő 38 imádságot, köztük tudományos pályán működő, földmivelő, kereskedő, mesterember, katona, napszámos, cseléd, gyermek, ifju, hajadon, öreg, jegyben járó férfi és nő, boldog házasságban élő férfi vagy nő, békétlen családi életet élő fél, szüle, özvegyasszony, árva gyermek részére; továbbá hazáért, királyért, vetés idején, gazdag aratás után, szük aratás idején, szüret után, égi háboru közlegésekor, annak ideje alatt, kár nélkül elvonulása után, háborus időben, a beállott béke idején, járványos betegség idején mondandó imádságokat, tüzkárt vallott ember imádságát, árviz veszély idején, utazásra induláskor, lakhelytől távollétel alatt, születésnapkor mondandó imádságokat s végül vizsgálati fogoly és elítélt rab imádságát. — IV. Rész. *Jó reményben levő és gyermekszülő asszonyok imádságai*. 19 imádság. E részben vannak nehéz szülés esetében a beteg előtt felolvasandó szentirási mondások s ezekhez kapcsolt rövid fohászok is, számszerint 39. Az e részben foglalt imádságok száma már sejteti, hogy itt nem csak a szokottabb alkalmak vannak felhasználva, nem csak a jó reményben levő s gyermekágyban fekvő asszony részére van reggeli és estve imádság, nem csak a szülés közeledtekor s a szülés ideje alatt, a szülés után mondandó hálaadó imádságok nem hiányoznak, de van itt imádság az anya részére gyermeke megkeresztelése idejére, gyermekágyból felkelése után templomba készülése alkalmára, holt gyermek szülése alkalmára, sőt 7 imádság a jó reményben levő asszony lelkének folytonos vallásos gondolatokkal elfoglalásáról gondoskodik. Végül ide van beosztva — e rész czime alá nem igen illőleg — a gyermekekkel meg nem áldott asszony imádsága is. — V. Rész. *Beteg és haldokló keresztyének imádságai*. E rész két szakaszra oszlik u. m. betegek és haldoklók könyvére; a mindkét szakaszban foglalt imádságok és fohászok ismét alrészek szerint vannak csoportosítva. Az első szakasz következő négy alrész alatt: 1. minden esetben használható imádságok, 2. különös esetekben használandó fohászok, 3. betegekért mondandó fohászok és 4. a hívő keresztyén hálaadó imádsága visszanyert egészségeért, — 34 imádságot, részben fohászt tartalmaz. A má-

sodik szakasz eme négy alrésze alatt 1. minden esetben használható imádságok, 2. különös esetekben használható fohászok, 3. a haldokló keresztyén előtt felolvasandó szentirati mondások s ezekhez kapcsolt rövid fohászok. 4. haldokló-kért mondandó könyörgés és fohászok. — 25 imádság, részben fohász s 39 szentirati mondás foglaltatik. A 25 imádságból 9 a haldokló keresztyén vallásos érzelmeit táplálja s tanítja előkészülni őt a keresztyén nagy áldására, a boldog halálra. Itt sem hiányoznak a családi különféle összeköttetésekben kifolyólag mondandó imádságok.

Ime e száraz tartalomjegyzék is mutatja már a kezünk alatti könyvnek gazdag tartalmát s a szerző célját, ki nem elégedett meg az imádságos könyvek készítésénél mai napság divatozó nagy általánosságokkal, keresvén keresi az alkalmakat, melyekben a mélyebben érintett szívre hat s azon igyekszik, hogy az élet minden körülményei között utat mutasson boldognak és boldogtalannak a lelket megnyugtató, vigasztaló, tisztító, erősítő és boldogító imádkozásra.

A szerző maga úgy adja elő szép előszavában — melyet könyve ismertetésénél mellőzni lehetetlen — könyve készítésének célját: „Jól tudom, hogy tört utakon járok, mert előttem már többen adtak magyar protestáns népünk kezébe imádságos könyveket s ébresztettek szívében buzó imádságos gondolatokat. De szabad volt nekem is az Ur oltára körül forgolódnom; szabad volt nekem is elmennem az ő hajlékihoz, hogy meghajtsam magamat az ő lábainak zsámolyánál. Vigyázó szemekkel vizsgálván protestáns népünk életét, én meg vagyok győződve, hogy szereti hitét, vallását és így szeret imádkozni is. Óh vajha az én imádságaim is tennének valami jót e nép lelki életének még magasabbra emelésére! Vajha még mélyebb, buzóbb vallásosságra indítanak azokat, kik e könyv lapjait áhítatossággal forgatják! Vajha tanulnák ebből is, hogy olyan a vallás, mint a mennynek boltozata, melyet minél tovább vizsgálsz, annál több csillagot fedezesz föl rajta s olyan, mint a tenger, melyet minél tovább szemlélsz, annál végtelenebbnek tűnik föl előtted“.

Dicsérendő lelkiismeretességgel előadja a szerző előszavában, hogy elhatározván magát ezen imádságos könyv megírására, (melyre magán értesülésem szerint őt König R. lelkész, a vallásos iratok terjesztő angol társaság magyarországi ügynöke szőlította fel), Stark János Frigyes majnai Frankfurtban, a mult század első felében működött lelkész „Tägliche Handbuch etc.“ czimű művét választotta ki magyarra átdolgozásra, mely műnek 57-ik kiadása után dolgozott. E mű után dolgozott tehát, de szabadon, soha nem tévesztve szem elől, hogy magyar protestáns közönség számára írja könyvét. Elmondja továbbá, hogy munkáját egészen másként osztotta be (én hozzá teszem, hogy helyesebben mint Stark) s teljes részletességgel beszámol, hogy a 153, illetőleg 155 imádság s részben fohász közül melyik 53-at írta teljesen önállólag, függetlenül. E leszámolásból láthatjuk, hogy e könyvnek legnehezebb, de mind e mellett is aligha nem legszebb részét, a III. részt csaknem egészben önállólag írt imádságok foglalják el. A Stark után dolgozottakban is a kifejezésekben, gondolatokban s abban is találtatik eltérés, hogy némelyeket kihagyott, másokat pótolta a szerző, a mit az imádságkára nélkül, sőt a legtöbb esetben annak javára tett, mint p. o. a háborus időben mondandó imádság végére igen oda

illőleg pótolta a szerző sajátjával az örök békére vonatkozó s igen találóan kifejezett sóhaj.

Hogy miért nevezte e könyvet a hit, remény és szeretet könyvének, igen szépen írja le a szerző maga előszavában, a mit én tér szűke miatt csak röviden, száraz indokai-ban közlök. Mert ő azon hittel végezte kitűzött feladatát, hogy nem munkálkodik hiában, mert a magyar protestáns nép szívesen imádkozik. Az Atya, Fiu, Szentlélek Istenben vetett hit, mint arany porszem van elhintve e könyv testében. A keresztyén remény biztatta, hogy imádságai buzgóságot költenek egyik-másik szivben. Az Istennek, az egyháznak és a protestáns hivek lelki érdekeinek szeretete hevítette munkájában. De azért is czimezte úgy munkáját, mert azt hiszi, hogy a keresztyén mikor imádkozik, a hit, a remény, és a szeretet munkájában forgolódik.

A szerző által felhozott mindezen indokok erősen előtűnnek az egész munkából. Ezt olvasva érezzük, hogy a szerző hittel, reménnyel és szeretettel dolgozott; érezzük, hogy az imádkozás csakugyan a hit, remény és szeretet munkájában forgolódás. Méltán neveztetett e könyv „Hit, Remény és Szeretet könyvé”-nek, mert ez szüli, ápolja, ragyogtatja a hitet, hirdetve a szentháromság egy igaz Isten hatalmát, bölcsességét és jóságát; elsegíti a lelket az Istenben vetett hitben kínálkozó bődög nyugalomra; érzeteti a hitnek erejét nem csak a boldogság áldásaiban, hanem a nyomoruság terhei alatt is, nem csak a hálaadás, de az ennél sokkal nehezebb és épen azért fenségesebb megnyugvás, önmegtágadás magasztos érzetére gyulaszt. S a hit mellett mindenütt ott van a remény, melynek biztos révpartja a mindeneket bölcsen intéző Isten hatalma és jósága; ott a szeretet, mint nagy parancsolat, mint a hit és remény valósulása, általánosan kötelező erejével, még a szegénynek is kínálkozó áldásaival. S miként a keresztyénség e három nagy vezér eszméje, úgy hatja át az egész könyvet a valódi ker. érzület, felfogás és hang. Az Atyának kegyelme, a Fiúnak szerelme és a Szentléleknek közöltetése, mint közös kincsök jelenik itt meg az imádkozóknak.

Valóban keresztyén imádságok, keresztyén lélekből származva, melyekből nem hiányoznak az imádság kellékei, melyek között mindenütt ott van a bűn elismerése, ezen a megjobbulás előfeltétele s a szerző által is kiemelt egyszerűség és tisztaság. Ezek mellett ez imádságokat még a meglepő bővség, tartalmasság s közvetlenség jellemzi. A szerző szívével, lelkével, gondolataival, érzetével átéli azt a körülményt, azt a helyzetet, melynek számára imádságot készít. Ő imádkozik, de nem mint imádságíró, hanem mint azon egyén, a kinek számára ír, felölelve annak életkörülményeit, szíve világát; úgy hogy az ő imádságai megszűnnek sajátjai lenni, hanem lesznek földmivelő, mesterember, cseléd, katona stb. imádságaivá a szerint, a kinek számára dolgozott. De e közvetlenség soha nem téríti el a czéltől s bármely körülmény közt hitet, reményt és szeretetet ápol. Igen helyesen mondja a szerző maga előszavában: „Bejártam lélekben egész szép hazánkat, a szellemi munkát viselő tudós íróasztala mellől elvándoroltam a testi munka terhe alatt görnyedező szegény napszámosig és szolgáló cselédig s mindenkinek helyzetébe bele élvén magamat, szükségéhez alkalmazott imádságot adtam ajkaira. És mégis nem a tudós s nem is a tudatlan, hanem a fogékony lelkü, Istenét tisztelő,

vallását szerető nép szükségei lebegtek mindig lelki szemeim előtt s erre tekintettel készítettem keresetlen, egyszerű hangon s tiszta magyar szellemben írott imádságaimat.“
(Folyt. köv.) Dávidházy János.

Imázás a vasárnap megszentelése érdekében.

Edinburghban, Skóciában, alakult meg 1879-ben „A vasárnap megszentelése érdekében alakult ima-társaság.” (The Sabbath Observance Prayer Union Society), melynek igazgató bizottsága a skót fővárosban székel, egyetemes bizottsága azonban nemzetközi. Magyarországból ezen nemzetközi bizottságba felvételtek: Czele der Márton felsőbányai ev. ref. lelkész és Lang Adolf tapió-sz.-mártoni ev. lelkész és főesperes, kik az alább következő felhívás elterjesztését vállalták magukra.

Páratlan ez, a számos vasárnapi egyetek sorában, a mennyiben ezen egylet egyetlen, felséges eszköze az ima. Mi is lehetne felségesebb, mint azon tudat, hogy egy időben, ugyanazon nemzetközi imára egyesülvők, kik ezen ima-társaság évenként kibocsátott felhívásait szívékre véve, a mennyei atya trónja elé terjesztik azon hő kérelmeket: vajha a mindenható előmozdítaná a vasárnap megszentelését a keresztyén népek közt.

E társaság eddig már öt felhívást bocsátott ki különböző nyelveken s a jelen hatodik az első, mely Győry Vilmos fordításában magyar nyelven lát napvilágot.

Vajha hazánk minden protestáns templomában gyakorolnák a felhívásban kitett ima-hetet! Husvét két ünnepnapját kivéve, a többi napokon reggeli könyörgések alkalmával, az erre eleve figyelmeztetett nép előtt, felolvastatván az egyes előirt textusok, a program vezérgondolatai bele volnának szövendők a vasárnapügyi egyes imákba.

Ez imahét gyakorlása egy része a legfelsőbb missiónak, mely nem tévesztheti el hatását. Kössük a vasárnap megszentelésének ügyét így, — gyakorlati módon a nép szívére.

De szóljon helyettünk maga a felhívás, mely itt következik:

Hatodik általános egyesülés az imádkozásra, a Vasárnap teljes megszentelése érdekében.

(Az 1884. Ápril 13-dikától Ápril 20-dikáig.)

2. Móz. 20, 8. „Megemlékezzél a Szombatnapról, hogy azt megszenteljed.“

János. Jelen. 1, 10. „Lélekben elragadtattam vala az Urnak napján.“

Máté 8, 19. „Ismét mondom néktek: Ha kettő ti közöttetek egy akaraton lészen e földön, minden, valamit kérnek megadatik nékik az én mennyei Atyámtól.“

Tavalyi felhívásunk, mely a fönnebb említett szent ügy érdekében tartandó közös imádkozásra szólított fel, angol, német, franczia, spanyol, olasz, holland, magyar, norvég, görög, görög-török, örmény-török, arab és malai nyelven tétetett közzé. Külön alakban mintegy 80,000 példányban forgott köz-kézen, míg azon lapok utján, melyek vagy egészen, vagy legalább részben fölvtették hasábjaikba, még sokkal tágabb körben lett elterjesztve. Számos olyan központ alakult már, melyek e Felhívást vagy külön másolatban, vagy folyóiratok utján nagy messze távolra eljuttatták. Semmi sem lehet felbátorítóbb, mint az a komolyság,

melylyel a gyülekezetek legtöbbször, e szent ügyet felkarolta, s az az öröm, melylyel számos tudósító jelenté: mily lélekemelő elgondolni azt, hogy a föld kerekességének oly különböző részein, annyi keresztyén egyesíti újra szive buzgó imádságát egy héten át, egy ily fontosságu ügynek érdekében. A növekedő érdeklődés, melyet a Vasárnap megszentelése mindenféle fölébreszt; a vasárnap megünneplése ellenzőinek elkeseredett támadásai; s az a körülmény, hogy sok magas állásu egyén is mennyire támogatja a vasárnap profanálását, mind ez — egyebek közt — elegendő ok arra, hogy megújított Felhívást bocsássunk közre a nyugalom ama napja megszentelésének ügyében fölemelendő közös imádkozásra való buzdításra.

Imádságunk tárgyai gyanánt e következőket javasoljuk:

I. Gondolja meg minden ország keresztyénsége, a mi napjainkban még komolyabban, mint eddigelé bármikor, mi a teendő, hogy eltávolítsuk mindazt, a mi a Vasárnapot már régtől fogva nyilvánosan megtöri, s miképen lehetne megakadályoztatni a vasárnap megszegésének azon újabb módjait, melyek életbeléptetése tervben van.

Nagy Britanniában és Irlandban egymagokban, csak a vasuti és a postaközlekedés legalább is 120,000 embert foglal el az Urnak szent napján. Ezer meg ezer üzlet van nyitva e napon ez országokban, s rabolja el adóktól és vevőktől egyaránt azt az időt, melyet alélek javára kellene fordítani. Nyereség vagy élvezet hajhászás foglal el e napon annyi embert, s a baj mindegyre növekszik. Egyéb keresztyén országokban meg, a most mondottakhoz még az is járul, hogy előadások vannak a színházakban, tánc- és hangverseny, termekben, lófuttatásokon, piacokon, s a Vasárnap megtörésének más egyéb helyein, s a bennök résztvevő magasabb rangnak, csak rossz példát adnak a nép nagy tömegének. Az eddiginél sokkal nagyobb buzgóságot kell kifejtelnünk az imádkozásban, hogy a bűnök mind ezen formáit eltávolítsuk, s az Urnak napján szabbaddá legyen tőlük minden néposztály, s hogy keresse saját lelki javát, az Isten országa dicsőségének előmenetelét.

Olvasandó az írásból: Ezékiel: 26, 21—38. Zsid. 4. része.

II. Minden kitelhető módon legyen megkönnyebbitve a családokban, ugy a cselédségnek, mint a háznépnek, hogy a vasárnapi Istentiszteletben részt vehessenek, s hogy a cselédek csakugyan az Urnak keresésére fordítsák a nekik jutott alkalmat.

Az Ur e szavakkal dicséri Ábrahámot: „Mert tudom hogy ő megparancsolja az ő fiainak és az ő háznépének ő utána, hogy megőrizték az Urnak utát és cselekedjenek igazságot és ítéletet.“ A háznép igazjává egyik leghatalmasabb előmozdító eszköze, alkalmat nyújtani nekik, hogy az Ige nyilvános hirdetésekor az Urnak szolgáljanak. A szülőknek és a család egyéb fejeinek akképen kellene a ház dolgait rendezniök, hogy Vasárnapra a lehető legcsekélyebb végezni való dolog maradjon s kiváltképen mellőzni kellene azon mulatságokat, melyek a hol szokásban vannak, a Vasárnapot valsóságos üzés-hajtás és gyötrelem napjává teszik. A család és cselédség által egyaránt hiven megünneplést Vasárnap egyik legalkalmasabb eszköz arra nézve, hogy egymáshoz ragaszkodóbbakká, nyájasabbakká, hibebebbé legyenek, s kölcsönösen gyarapodjanak a lelki javakban. Igaz, az is megtörténik, hogy a szolgálta személyzet a neki nyújtott alkalmat nem arra fordítja, hogy igaz javát mun-

kálja, hanem a szent napnak szabad óráit könnyelmű társaságokban tölti el, romlására legszentebb érdekének, mind a jelen való világban, mind a jövőben. Legyen e körülmény is mennél komolyabb megfontolás és buzgó imádság tárgya.

Olvasandók: 1. Móz. 18, 16—33. 5. Móz. 6, 1—15. Efez. 6, 1—9.

III. Vasárnap semmi hirlap meg ne jelenjen.

Ez régóta meglevő baj nagyon sok helyütt a keresztyén világban' s ma már itt is terjedezni kezd, a hol előbb teljesen ismeretlen vala. — Az Urnak minden napján újra meg újra elhítése világi és gyakran sikamlós olvasmányoknak, nagyon ártalmas a léleknek, a mennyiben képtelenné teszi azt a napnak ünnepélyes szolgálatára s e mellett a Vasárnap munkájából roppant részt követel magának a nyomtatás, kihordás és elárusítás által. Bár felbuzdulna a keresztyénség mennél tágabb körben a Vasárnap megtörése ezen módja felett való igazi sajnálkozásra és ellenállása által annak megakadályozására, s a kegyelem trónja elé bocsátandó azon esdeklésre, hogy ez mentől előbb megszűnjék.

Olvasandók: Zsolt. 87. Zsolt. 96. Esaiás. 56, 1—8.

IV. A keresztyének szenteljék az egész napot teljesen saját lelkük épülésére és egyebek legfőbb javának előmozdítására.

Nagyon szomorú s nagyon általános az elszakadás a Vasárnap óráinak ama teljes megszentelésétől, a mi oly hasznos lelkünk igaz javának keresésére s előmozdítására. Igen sok esetben, bárha a mindennapi munka szünetel, s az élvezeteket nem hajhászszák is, mind a mellett a tárgyalás rendesen a földi dolgokról folyik. Így az istenes élet, templomban és családban, félbe van szakasztva; az igazság hatalma, mely a hívőket megerősitené, meg van gyengítve, s a jótékony befolyás, mely máskülönben érvényre juthatna, nagy mértékben el van lankasztva. Mind azok, kik a Krisztuséi, vessenek komolyan számot magok-
kal, hogyan jártak el e tekintetben eddigelé, s kérjék Istennek szent lelkét mély alázattal, hogy szentelje meg őket teljesen, hogy legyenek áldottak ök maguk, s lehessenek eszközeivé embertársaik üdvösségének.

Olvasandó: Esaiás 58. János Jelen. 1, 10—20.

E felhívás kapható: Felsőbányán Czelder Márton ev. ref. lelkésznel; pestmegyei Tápió-Szt.-Mártonban Láng Adolf pesti főesperesnél. Ára 100 darabnak: 50 kr., egyes példány 1 kr.

Kiadta a „Sabbath Observance Prayer Union Society“, mely az egész keresztyénség majdnem minden részének képviselőiből alakult.

Tisztelettel kérjük az illetőket, legyenek szivesek a fönnebb elsorolt kiadók útján értesíteni bennünket a felöl, mi módon történt általuk e Felhívás terjesztése.

Angolból: György Vilmos.

Különfélék.

A Debreczeni Protestáns Lap 8-dik számában ágyai lelkész, nt. Nagy Sándor ur közlé azon adakozók neveit, kik a néh. Kovács József ref. lelkész özvegye részére adakoztak.

Miután ezen közlésben nincsenek mindazok megnevezve, kik az özvegy részére segélyt küldtek; és miután a nt. esperesi körlevél s hirlapi felhívás és utasítás folytán az özvegy részére adott segélyek hozzám küldtek: a magam

igazolása és a jó szívé adakozók megnyugtató tekintetéből ezennel tudatom, hogy az ágyai lelkész ur által közlöt-
teken felyül még a debreczeni ref. egyház 20 frtot, a prot.
egyh. és iskolai lap nt. szerkesztője 2 frtot küldött hozzám
az özvegy lelkész részére; és ezen összegek is az özvegy-
nek által adattak.

A Nagy Sándor lelkész ur közlésében tévesen van írva
„egy magát meg nem nevezett orvos“ lakásul Losonc, mert az Sopron; és nem orvos az, ki hozzám 10 frtot küldött az özvegy lelkész részére, hanem m. kir. nyug. hivatalnok. Losonczról az özvegy részére segély hozzám nem küldetett. — Árpád, 1884. márczius 18. — Böszörményi Károly, ref. lelkész.

Lelkészválasztás. Örvendetes hirt vettünk a mult márczius hó 30-án lefolyt kabai lelkészválasztásról, a mennyiben arról értesültünk, hogy e fényes gyülekezet Dávidházy Jánost, a debreczeni egyházmegye kitünő nevű esperesét választotta meg nagy szavazattöbbséggel lelkészeül. Szívünkben örülünk, hogy az érdemes férfi, ki annyira hív volt a kevesen, egy nagy gyülekezet részéről többre hivatott el s azon élénk meggyőződésünket fejezzük ki, hogy a kabai egyházközség önmagát tisztelte meg azzal, hogy így szavazott és választott. Szerencsét kívánunk a gyülekezetnek új lelkészehez s a lelkésznek új gyülekezetéhez!

Nyilatkozat. A „Debreczeni Protestáns Lap“ t. olvasói részéről több felől tudakozódtak nálam, miért nem felelek már a 190. dicséret miatt ellenem támasztott vádaskodásokra? Tiszteletteljes válaszom a jó akaró kérdezősködőknek im ez: nem fogok semmit felelni, először: mert nagyon sok dolgom van; másodsor: mert nem szeretek alkalmat nyújtani rá, hogy valaki merő feltűnési viszketegből „nyüzsögő véleményeit v akarja!“ (Shakespeare: Coriolán.) Kálmán Farkas.

Az országos közalap javára, a tiszántuli ev. ref. egyházkerületből a magyar földhitelintézethez felküldött összegek a mai napig, az egyes egyházmegyék részéről:

Az alsó-szabócsi egyházmegyéből	1391	frt	14	kr.
Békésbányai	2656	”	—	”
Beregi	350	”	—	”
Bihari	715	”	86	”
Debreczeni	3000	”	—	”
Érmelléki	1608	”	38	”
Felső-szabócsi	1237	”	29	”
Heves-nagy-kunsági	2904	”	72	”
Máramarosi	808	”	60	”
Nagybányai	1163	”	—	”
Nagykárolyi	—	”	—	”
Nagyszalontai	792	”	18	”
Szatmári	2300	”	—	”
	18,927	frt	17	kr.

Néh. Kovács József gyoroki lelkész özvegye részére segélyt adtak: Szél György bárándi ev. ref. lekipásztor 3 frt, egy reform. család Zomborból 6 frt, Végh Sándor turkevei ref. lelkész 2 frt. — Eddig az összeg 15 frt.

Gyász hírek: Kiss Beniamin szalárdi ev. ref. lelkész mult hó 30-án; Csánky Beniamin füzes-gyarmati lelkész ápril 1-én elhunytak. — Mindkét jeles lekipásztornak legyen emlékezete áldott.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztő társak: **Békési Gyula, Géresi Kálmán.**

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetés

a szatmári ref. egyházban egyik nőtanítói állomásra.

Kötelesség: az elemi III-dik és IV-dik osztályban a köteles tantárgyak, egyházi ének és női kézi munka tanítása.

Évi javadalom: 500 frt havi részletekben előre kiadva; 42 frt lakpénz; 41 méter tűzifa az erdőn, melyből a tanterem fűtendő.

A megválasztandónak tanítói oklevéllel bíró, ref. vallásúnak kell lenni, s a szatmári ref. egyházmegye tanító gyámintézetébe belépni tartozik.

A pálya kérvény beadásának — alulirothoz czimezve — f. évi május 1-ső a vég határideje, s a megválasztandó állását szeptember 1-sőjén tartozik elfoglalni.

Berky István,
3—3 ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

Pályázati hirdetés.

A boldog emlékezetű Nagy József kegyes alapítványából az 1883-dik évről odaitéendő 500 forintos ösztöndíjra pályázat nyittatik, mely pályázatnál megkivántatik, hogy:

1) az illető pályázó magyar, reformált vallású s a felsőbb tudományokat a debreczeni főiskolában végezte legyen;

2) kitűzött pályájának a lelkészinek, vagy tanárinak kell lenni;

3) szükséges, hogy a bölcsészeti s hittani tudományokon kívül a latin nyelvben annyira jártas legyen, hogy a római klasszikus írókat jól értse; mit hogy jól ért, úgy azt, hogy a görög nyelvtanból kitünő osztályzata van, érettségi bizonyítványával kell igazolnia;

4) megkivántatik pályázótól, hogy az élő nyelvek közül a német nyelvet teljesen értse s egész folyékonyssággal beszélje; a francia nyelvből is bírjon oly előkészülettel, hogy a könyveket jól értse. Ez utóbbiakra nézve is elengedhetlen szabályul tüzetvén ki, hogy ezek is illetékes s tekintetbevehető bizonyítványokkal igazoltassanak.

Az eként felszerelt, másként figyelmen kívül hagyandó, pályázati kérvények, folyó évi ápril 27-ig Révész Bálint püspök és alapítványi egyik elnök urhoz lesznek betérjesztendők.

Debreczen, 1884. ápril 1.

1—1 **Tóth Sámuel,** bizottsági jegyző.